

**ІННОВАЦІЇ
У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ
матеріали
XI Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
ЗВО «Університет Короля Данила»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ДНУ «Інститут модернізації освіти»

ІННОВАЦІЇ У МУЗИЧНІЙ ОСВІТІ ТА МИСТЕЦТВІ

матеріали

**XI Всеукраїнських наукових читань
здобувачів мистецької освіти**

Рівне
2024

УДК 372.878

I 57

Інновації у музичній освіті та мистецтві: матеріали XI Всеукраїнських наукових читань здобувачів мистецької освіти, Рівне 23 травня 2024 р. / упор. Прокопович Т. Ю. – Рівне: Відок, 2024. – 46с.

Рецензенти:

Сверлюк Я. В., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету музичного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Толошняк Н. А., кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувачка кафедри естрадно-вокального мистецтва ЗВО «Університет Кароля Данила»

Цюряк І. О., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецької освіти Житомирського державного університету ім. Івана Франка

У збірнику опубліковані науково-пошукові роботи здобувачів вищої освіти, присвячені розв'язанню актуальних проблем музичної педагогіки та музикознавства.

Відповідальність за добір фактів і викладення матеріалу несуть автори.

Схвалено до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(Протокол №11 від 31.10.2024р.)

© СНТ ФММ РДГУ, 2024

ФОРТЕПІАННА МУЗИКА ДЛЯ ДІТЕЙ ТЕТЯНИ ЯЛОВОЇ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Злободенні завдання української музикознавчої і педагогічної наук висвітлюють сьогоднірвні виховні й музичні процеси замовчуваних чи забутих сторінок нашої музичної історії та культури. Але водночас є важливим відображення сучасного стану української музичної культури. Сучасна фортеп'янна музика, її зміст можуть відіграти важливу роль у вихованні юних музикантів та любителів музики, формуванні естетичних смаків, виконавських умінь, навичок її активного сприйняття.

Метою дослідження є аналіз та презентація фортеп'янної спадщини для дітей Тетяни Ялової, акцентування уваги на використанні творів композиторки на уроках музичного мистецтва в початковій школі.

Творчість Тетяни Ялової, котра нараховує близько 150 пісень для дітей, вокальних циклів, романсів, а також п'єс для труби, флейти, домри є важливою частиною сучасної української музики. Також вона являється автором збірки фортеп'янних п'єс, 6 збірок пісень для дітей і юнацтва, та публікацій в колективних збірках [3, с. 56]. Твори Тетяни Ялової широко застосовуються як педагогічний репертуар для учнів ДМШ, виконуються учнями-піаністами та учнями-вокалістами на рівних конкурсах.

Слушно наголосити, що творчість композиторки може бути використана в системі загальної музичної освіти – на уроках музичного мистецтва в початковій школі. Дитяча фортеп'янна музика Тетяни Ялової, завдяки яскравій образності, оригінальності звукового письма, може служити репертуаром для сприймання, аналізу та інтерпретації.

На уроках музичного мистецтва в початковій школі ми пропонуємо використати такі програмні фортеп'янні мініатюри (п'єси): «Діалог», «Метелик», «Олов'яний солдатик», «Маленький рег», «Гноми», «Мініатюра», «Сонечко», тому що молодшим школярам притаманні конкретно-образне мислення, яскрава уява, вони краще сприймають конкретні, зрозумілі образи природи, героїв казок, оповідань.

Проаналізуємо твір «Олов'яний солдатик» Т. Ялової, який, на нашу думку, варто застосовувати в першому класі на уроці музичного мистецтва з теми «Запрошує театр» або «Герої мультфільмів» за підручником Л. Аристової, Н. Чен «Мистецтво» для 1 класу [2]. У вступному слові перед слухання музичного твору ми розповідаємо учням про олов'яного солдатика – героя однойменної казки Ганса Андерсена, розглядають ілюстрації до казки та паперові «театральні ляльки».

Перед першим прослуховуванням п'єси «Олов'яний солдатик» ми запитуємо дітей: «Кого зобразила музика – олов'яного солдатика чи балерину?» Після прослуховування учні називають свої варіанти відповіді на питання і пояснюють, чому вони так думають. Так першокласники включаються в аналіз музики: «п'єса швидка», «звучить у високому регістрі», «весела, хоробра»... Важливо відокремити характер твору: іграшково героїчний, мужній, хоробрий

образ солдатика. У процесі аналізу ми можемо звернути увагу на імітацію труби на початку руху солдатика, на чіткий маршовий ритм п'єси. Також слід привернути увагу учнів на зміни характеру і темпу музики. Так ми звертаємо увагу на розвиток навичок емоційно-осмисленого сприймання музики.

Після аналізу «Олов'яного солдатика» учні ознайомляться з жанром та поняттям фортепіанної п'єси – невеликого музичного твору для одного інструменту (інструментального твору).

Для розвитку творчої уяви та мислення ми створюємо уявну казкову ситуацію зустрічі олов'яного солдатика і балерини. І при другому слуханні хлопчики виконують образно-ритмічні рухи солдатиків: приставні повороти вправо та вліво, ритмічні повороти голови при нерухомому положенні тіла. А дівчатка – образні рухи балерини: з положення стоячи, руки перед грудьми, виконуються напівприсідання під метр музики, або напівоберти вліво та вправо.

Після другого слухання можна уявити, що ми потрапили в театр, де є солдатик і балерина, творчо інтерпретувати ці образи. Влучно буде поставити дітям завдання: створити власну п'єсу (зімпровізувати в парах) за допомогою елементарних музичних інструментів: образ ніжної, легкої балерини (трикутники) та хороброго солдатика (барабан або клавеси).

Можна дати учням ще одне творче завдання: створити власний танець театральними ляльками «Балерина» та «Олов'яного солдатика». А потім – запропонувати ознайомлення учнів з театральною постановкою за казкою Ганса Андерсена «Олов'яний солдатик» чи перегляд мультфільму-екранізації казки Ганса Андерсена «Олов'яний солдатик».

Подібним чином можна опрацювати з першокласниками й інші фортепіанні п'єси Тетяни Ялової. Наприклад, «Метелик» – на уроці музичного мистецтва в першому класі з теми «Ах, метелик!... подивіться! Ось він, ось він метушиться...», «Гноми» – з теми «Казка - чарівна країна! Все в ній просто й зрозуміло...», «Сонечко» – з теми «Літо на порозі».

Отже, фортепіанна музика для дітей сучасної української композиторки Тетяни Ялової може зайняти вагоме місце на уроках музичного мистецтва в початковій школі. На нашу думку, кожен твір цього композитора буде доречно використати для сприймання та інтерпретації музики. Завдяки яскравій образності та оригінальності музичної мови музика може надихати на різноманітну творчість – пластичну, інструментальну, піднімати настрій. Водночас фортепіанні твори сучасної композиторки допомагатимуть учням відчувати та розпізнавати різні емоції, образи, розвивати уяву, емпатію та соціальні навички.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аристова Л. *Методика музичного навчання та виховання*: навч.-метод. посібник. Миколаїв: Ілюн, 2018. 404 с.
2. Аристова Л., Чен Н. *Мистецтво*: підручник для 1 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: УОВЦ «Оріон», 2023. 164 с.
3. Фортепіанні твори українських композиторів для 1–5 класів: навч.-метод. видання «Музична школа». 2016. №9 (95). Київ: ТОВ «Наш формат». 56 с.